

Onrust in Brussel: de grenzeloos ambitieuze EU staat op de tocht dankzij steeds rechtseren kiezers

Door [Johannes Vervloed](#) - 10 januari 2024

Geplaats in [Europees parlement](#) - [Europese Unie](#)

Volgt Duitsland het Nederlandse voorbeeld en wordt de AfD net als de PVV de grootste partij? Of verleggen de Duitse middenpartijen en in het bijzonder de christendemocraten hun koers en nemen ze op die manier de wind uit de zeilen van de rechts-populisten?

Landelijk stemt de Bondsrepubliek weliswaar pas in 2025, als de 'Ampel'-coalitie van sociaaldemocraten, groenen en liberalen het tenminste tot die tijd uithoudt. Maar eerder is er een testcase met de verkiezingen voor het Europees Parlement op 6 juni. Vervolgens staan in september verkiezingen op het programma in de Oost-Duitse deelstaten Brandenburg, Saksen en Thüringen.

In de peilingen is de AfD inmiddels opgeklommen naar de tweede plaats achter de CDU/CSU. De meest interessante vraag is uiteraard wat een dergelijke wijziging van de kiezersgunst betekent: voor Duitsland zelf, maar ook voor het beleid in de Europese Unie. Duitsland immers is samen met Frankrijk de bepalende factor in de EU.

De ruk naar rechts in Nederland is niet uniek

[De ruk naar rechts in Nederland is niet uniek](#). Andere lidstaten van de EU (Italië, Zweden, Finland en Slowakije) gingen Nederland voor en meer (Oostenrijk en België) zullen dit jaar naar verwachting volgen. De reden is overal dezelfde. De kiezer heeft genoeg van de ongebreidelde instroom van niet-westerse immigranten en vooral van de wijze waarop een groot deel van hen zich gedraagt. Beter gezegd: misdraagt. De anti-Israëliëse en vaak antisemitische demonstraties in heel Europa, met

Onrust in Brussel: de grenzeloos ambitieuze EU staat op de tocht dankzij steeds rechtser kiezers

Hamas en ISIS-vlaggen, was en is voor velen de druppel. Men heeft genoeg van de problemen die deze niet-integrerende groep veroorzaakt.

Onder bondskanselier Angela Merkel was het beleid nog *'Wir schaffen das'*. Nieuwkomers kregen het voordeel van de twijfel en zouden een positieve bijdrage leveren aan de oplossing van het vergrijzingsprobleem. Het pakte anders uit: veel nieuwkomers integreerden niet, laat staan dat ze een bijdrage leverden aan de oplossing van de vergrijzing. De Duitse kiezer heeft gezien dat de politiek van Merkel naïef was en niet heeft gewerkt. De opkomst van de AfD is voor een belangrijk deel hieruit te verklaren.

Maar het is niet alleen immigratie die de stemming in Duitsland doet veranderen. De Duitse industrie verkeert in grote moeilijkheden. Het paradepaard van het *'Wirtschaftswunder'* ontbeert goedkope energie (gas) uit Rusland en betaalt zich blauw aan het rigoureuze klimaatbeleid van de bondsregering. Als gevolg van de *'Energiewende'*, waarbij kernenergie werd afgeschaft en dure en slecht functionerende zonne- en windenergie de energieproductie over moesten nemen. Zonder resultaat overigens, want de bruinkoolmijnen draaien weer op volle toeren.

Niettemin verkondigde bondskanselier Olaf Scholz (SPD) onlangs trots dat de uitstoot van CO₂ in Duitsland drastisch is gedaald. Maar dat komt vooral omdat zowel de industrie als huishoudens minder energie zijn gaan gebruiken vanwege de hoge prijzen.

Dat de Duitse industrie zware tijden beleefd, heeft ook nog een andere consequentie: minder belastinginkomsten. Het begrotingstekort loopt in sneltreinvaart op en de bondsregering moet harde bezuinigingsmaatregelen treffen om te voldoen aan de zogenoemde *'Schuldenbremse'*: de na de Tweede Wereldoorlog ingevoerde wet om inflatie te voorkomen. Extra getroffen werd de regering ook nog eens door de uitspraak van het Duitse Constitutionele Hof dat 60 miljard euro uit het EU-coronaherstelfonds niet mag worden ingezet voor nationaal klimaatbeleid.

Met name de kostbare aansluiting van windparken op het elektriciteitsnet komt daardoor in het geding. Met onder meer als consequentie dat Duitsland [geen geld](#) heeft om het eigen hoogspanningsnetwerk van het Nederlandse Tennet over te nemen.

Stakingen en protesten

De Duitse middenpartijen zien de bui hangen en vrezen de omgeslagen stemming. Zij proberen de AfD de wind uit de zeilen te nemen door het *'Wir schaffen das'*-beleid af te zwakken en met maatregelen te komen om de industrie er weer bovenop te helpen. Zo lanceerden de Beierse christendemocraten van de CSU een voorstel voor grootschalige belastingverlagingen om de economie aan te zwengelen. Het is een bekend recept om de economie uit het slob te halen, ook wel *'Reaganomics'* genoemd.

En dat wordt de Bondsrepubliek ook nog eens geteisterd door grootschalige boerenprotesten tegen de voorgenomen afschaffing van korting op dieselbelasting voor hun tractoren. De maatregel is onderdeel van een bezuinigingspakket van 30 miljard euro en is inmiddels gedeeltelijk teruggedraaid, maar de

Onrust in Brussel: de grenzeloos ambitieuze EU staat op de tocht dankzij steeds rechtser kiezers

protesten gaan door. De landbouworganisaties willen de maatregel volledig van tafel.

Maar niet alleen de boeren gaan de straat op. Afgelopen maandag begon in Duitsland een 'politieke' staking (algemene stakingen zijn in Duitsland verboden) tegen het bezuinigingspakket van de regering. Machinisten, vrachtwagenbestuurders, leraren en grote delen van de middenstand doen mee. Het land ligt plat.

Een vergelijking met de opkomst van de PVV in Nederland dringt zich ook op als het gaat om de reactie van de Duitse middenpartijen op de voorspelde groei van de AfD. Zo wijst de CDU samenwerking met de AfD formeel nog steeds af, maar is binnen de partij een discussie ontstaan om samenwerking toch niet geheel uit te sluiten. Volgens de peilingen zou een meerderheidscoalitie van de CDU/CSU en de AfD getalsmatig mogelijk zijn. De gemoederen zijn zelfs zo hoog opgelopen dat de 'WerteUnion', een conservatieve 'Basisbewegung' binnen de CDU, dreigt een eigen partij te beginnen.

De omgeslagen stemming in Duitsland is in Brussel niet onopgemerkt gebleven. Als na Italië, Zweden, Finland, Slowakije en Nederland nu ook de grootste lidstaat van de EU rechtsaf slaat, zou dat deze zomer weleens ingrijpende gevolgen kunnen krijgen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement.

Manfred Weber, leider van de centrumrechtse EVP-fractie in het Europees Parlement, zag het verschuiven van de kiezersgunst al eerder aankomen. Hij pleitte voor een pas op de plaats van de Brussels regelmachine, vooral op het gebied van klimaat- en natuurbeleid. De Franse president Emmanuel Macron, wiens populariteit sterk is gedaald, zei het hem na.

Er staat voor de EU veel op het spel

Ook het onlangs afgesloten EU-migratiepact, dat vanaf 2026 aan de buitengrens een scheiding van vluchtelingen en economische gelukszoekers moet aanbrengen, is onder druk van de publieke opinie in de lidstaten tot stand gekomen. Of dit vage akkoord gaat werken is een andere vraag, maar dat terzijde.

Er staat voor de EU veel op het spel. De huidige Commissie en een meerderheid in het Europees Parlement wil vaart maken met *Fit for 55*, het wetgevingspakket om de EU in 2050 klimaatneutraal te maken. Een onhaalbare en vooral onbetaalbare illusie, maar ook dat terzijde.

Tevens heeft het Europees Parlement in de zomer van 2023 de natuurherstelwet van toenmalig Eurocommissaris Frans Timmermans aangenomen. Weliswaar een afgezwakte versie, maar nog steeds met potentieel enorme [repercussies voor de Europese landbouw](#).

Ook wil men een intensief industriebeleid gaan voeren om het hoofd te kunnen bieden aan de Inflation Reduction Act (2022) van de Amerikaanse president Joe Biden. Een doodgeboren baby, want industriebeleid heeft nog [nooit gewerkt](#). Maar ook dat weer terzijde.

Onrust in Brussel: de grenzeloos ambitieuze EU staat op de tocht dankzij steeds rechtser kiezers

Last but not least wil de Commissie meer eigen middelen, en dus meer rechtstreekse EU-belasting gaan heffen. Verder opgetopt met de uitgifte van eurobonds (Europese obligaties) om een 'Sovereignty Fund' in het leven te roepen, waaruit allerlei EU-projecten kunnen worden gefinancierd. Zoals een Europese vredesfaciliteit (EVF), lees: [een fonds om een eigen EU-defensie op te zetten](#).

Als het aan het huidige Europees Parlement ligt, worden ook nog eens nationale veto's op diverse terreinen opgeheven, zodat de EU op het wereldtoneel met één stem kan gaan spreken. Samen met de beoogde defensie-unie moet de EU een grootmacht worden om mee te kunnen doen in de nieuwe geopolitieke werkelijkheid.

Geen paniek, maar wel onrust

De ambitie van de Commissie kent geen grenzen. Niet alleen moet de EU een grootmacht worden, de nationale burgers van de lidstaten moeten worden omgevormd tot Europese burgers, met een digitale EU-identiteitskaart annex *wallet* en EU-paspoorten.

Dit alles staat op de tocht dankzij de omgeslagen stemming in de lidstaten, inclusief de 'grote jongens' Duitsland en Frankrijk. Geen van deze voornemens kan doorgang vinden met een andere samenstelling van het Europees Parlement, dat op haar beurt (voor een belangrijk deel) weer de samenstelling van de nieuwe Commissie bepaalt. Rechtstreeks met *Spitzenkandidaten* of indirect met druk op de regeringsleiders die formeel de voorzitter van de Commissie benoemen.

Het is misschien teveel gezegd dat Brussel in paniek is, maar ongerust is men zeker. De campagne voor de verkiezingen van het Europees Parlement gaat binnenkort van start. Binnen enkele weken zal ook duidelijk worden wie de nieuwe leiders zijn van de Europese partijen en of hun fracties in het Europees Parlement wel of niet gaan meewaaien met de nieuwe wind die in veel lidstaten waait.

Ook voor columnisten wordt het een drukke tijd.

Johannes Vervloed was gedurende bijna vier decennia verbonden aan het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, met als standplaatsen onder meer Jakarta, Sint-Petersburg en Parijs.

Wynia's Week verschijnt twee keer per week, 104 keer per jaar. De donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Hartelijk dank